

SLOVENSKI NAROD.

Izbeja vrek dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznicah, ter velja po pošti prejemana za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijakke velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemana za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. — Opravištvo, na katero naj se blagovoljijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Telegrami „Slovenskemu Narodu“.

Carigrad 10. septembra. (Poročilo „Agence Havas“.) Bitva pri Plevni se nadaljuje. Osman-paša se drži zaradi boljše turške artilerije proti večjemu številu sovražnikov. — Sulejman nadaljuje svoje napade na Šipko-sotesko. Hoče še nekatere redute vzeti. Položaj Mehemed-Alijev je dober. Potrjuje se, da so se pred njim Rusi proti Bjeli umaknili.

London 10. septembra. Zasobna poročila iz Svištova poročajo, da je včeraj zjutraj od vseh strani začel se ruski napad na Plevno, ki je cel dan trajal. Zvečer ob 6. uri je bila Plevna v ruskih rokah. Turki so šli v velicem neredu nazaj. Izgube so velike.

Carigrad 10. sept. Tri dni se trdovraten boj bije pri Plevni. 70.000 Rusov in 30.000 Rumunov stoji 80.000 Turkom nasproti, kateri pa so v neosvojljivo trdnih položajih. Car je na bojišču in je izid boja še zmirom neodločen.

Bukarešt 8. sept. („N. fr. Pr.“) Vsa ruska in rumunska moč pri Plevni je znašala 7. t. m. 110.000 mož z 280 kanoni, a turška 80.000 mož z 240 kanoni.

Vojska.

Zgornji telegram iz Londona, da Rusi Plevno uže imajo, do zdaj, ko to v tisk dajemo, nij še oficijalno potrjen. Kakor bi radi precej v polno istino njegovo verjeli, moramo vendar previdno in potrpljivo počakati, da rusko oficijalno poročilo zanesljivo pove, dokle

je ljuta borba uže prišla. Vzetje Plevne in prepodénje Osman-paše bi bilo neizmerno velike važnosti za Ruse; to pravijo vsi listi. . .

Telegram iz Carigrada je tiste francoske „Agence Havas“, ki je dva dni pred padcem Nikšiča po vsem svetu telegrafirala, da so bili Črnogorci pred Nikšičem tepeni in so morali obleganje opustiti. Torej se ve, da ne dajemo veliko na njene besede, natisnemo jih, ker se nam od oficijoznega „kor. bur.“ telegrafirajo v pomanjkanji družih vestij.

Hrabri ruski oficirji žalibog močno padajo v boji. V artilerijski bitvi pri Plevni 7. sept. je na pr. padel ruski general Gudín, komandant 16. artilerijske brigade in dva ruska oficirja sta bila ranjena. — Pri vzetju Lovče pa sta padla poveljnik Pskovskega polka polkovnik Kusov, in poveljnik 11. strelskega bataljona polk. Kirdan.

Dunajska Turkinja „N. Fr. Pr.“ turškim Nikšičanom slavo poje, in pravi, da jim gre občudovanje, ker so poltretje leto branili trdnjavo pred „tujim usiljencem“. Če bi nemški ustavoverci hoteli zgodovino onih dežel študirati, pa bi videli, kdo je „tuji usiljenec“, ali srbski Črnogorec ali azijski Turek.

Oficijalna črnogorska telegrama, ki poročata padec Nikšiča, glasita se v izvirnem jeziku tako-le:

„Cetinje, 8. septem., 3 ure 20 časa po podne. Nikšič se predao na milost i nemilost. Črnogorski alajbarjak vije se na gradu. Oduševljenje neopisivo. Živio knez pobjeditelj. Živila Crnagora.

„Cetinje, 9. sept. u 1 uru 30 časa u jutro. Brzjav iz glavnoga stana: Nikšič 27.

augusta (8. sept.) Zvanično: Nikšič sa 21 topom i sa svim, što je u njem, predade se jutros bezuslovno, pošto je naša vojska juče i onomadne jurišem zauzela i posljednje šanceve turske oko samoga grada. Na 2 ure po podne posjela je naša vojska grad i sa njegovih bedema pozdravila pucanjem topova ovaj novi znameniti uspjeh naše junačke vojske pod upravom Nj. svetlosti kneza.“

Angleški „Standard“ piše članek o preobratu stvari na bulgarskem bojišču in trdi, da Turki izgubljajo samo zaradi zavisti, ki se je rodila mej paši Mehemed-Alijem, Suleimanom in Osmanom. Prvi je bil baje imenovan provizorično za glavnega poveljnika, pa da se je dostojanstvo serdar-ekrema obetalo onemu teh treh generalov, ki bi se v boji najbolj odličil. Vsi trije pa so dokazali, da se znajo izvrstno boriti, a nihče nij še posebne strategične ali taktične ročnosti razvil. Sulejman-paša je velikanske zmote delal, katerih sedanja strategična pozicija ne more popraviti, in ako Plevna pade, bode on odgovoren.

Iz Belgrada „Pol. Corr.“ javlja, da je minister Ristić na očitania angleškega agenta in generalnega konzula Whita zaradi srbskega oboroževanja izrekel, da mora Srbija iz oportunitetnih razlogov in v svojem interesu pripravljena biti na vse dogodjaje. Rumunski polkovnik Catargiu je tudi sklenil sporazumljenja gledé združenega delovanja srbske in rumunske vojske. To torej kaže, da Srbija stopi gotovo v boj. Dalje govori za to tudi slučaj, da nemški generalni konzul nij pristopil k drugim velevlastim, ki so proti

Lintek.

O starih Slovanih.

(Iz Palackega „Dějin národu českého“ poslovenil Slavín.)

(Konec.)

IV.

Najstarejša državna ustava pri Slovanih je mogla le pokojnemu, nezvijačnemu in v političnem oziru še nedospelemu narodu ugajati. Glavni njen znak se je kazal v pomanjkanji razdelitve v narodu. Ne imevši nad soboj vrhovnega gospodarja, nijso poznali ni zveze tistih, ki spojujejo državo v jednoto in celoto, ki osredotočujejo moči celega naroda in jih s tem krepkejšje delajo. Vsa slovanska debila so bila razdrobljena v množico večjih ali manjših občin, katere so bile mej soboj neodvisne in uživale vse vrhovne pravice; le v potrebi so se združevali v širjo ali ožjo jednoto, katera pa nij bila nikdar pomenljiva. Za velika zagranična podvzetja nijso imeli ne ljubezni ne zmožnosti. Oni se nijso trudili po gospodstvu

nad družimi, zatorej si tudi nijso hoteli nobenega podjarmiti, ker tudi sami nijso marali podložni biti ali gospodarje imeti. Pri njih je imel vsak občan jednako svobodo, jednake pravice in dolžnosti. Njihova vlada je bila čisto demokratična. Zategadelj nijso poznali s početka ne dedičnih knezov, ne razločka stanov. Vsa vnjanja moč je imela svoj izvir v verstvu in očetovstvu; torej so bili duhovniki in staroste prirojeni izvrševalci ustave. Duhovniki so se v narodu odlikovali s poznanjem božje volje, staroste pa z izkustvom in znanostjo občinskih stvari; v teh se je združevalo pretežje obeh načel, katerim se podčinjuje ljudski duh v obče, namreč razuma in veljavnosti. Staroste so morali skrbeti za občni blagor in za izvedenje pravega in pravičnega. Staroste so odločevali na zborih o zadevah celega naroda ali plemena, a vselej z ozirom na izreke duhovnikov kot poznavalcev božje volje; zategadelj so bili najstarejši zakoni, kakor od bogov dani, verskega izvira. Zemlja se je delila v obče, kakor narodno premoženje v občinsko in dedično; k prvej so

pripadali posebno gozdi, gorovja, pašniki, jezera in reke, k dedičnej pa njive in vrti. Dedično pravo se je raztezalo k vsem dedičem obojnega spola in katere koli starosti v jednakej meri. Pretežje premoženja in uma je pridobilo s prirojenim tekom stvari posameznemu večji osobni vpliv v družbinskih zadevah, nikdar pa ne večjih občinskih pravic ali kacega posebnega in privilegiranege stanu, kakor je pri bojevitih in po podjarmljenju hrepenečih narodih v navadi. Tisti, ki so imeli več dedščin, so se imenovali lehi ali plemiči. Rodovine, uživajoče ne samo dedičnega plemstva, ampak tudi skrivnosti bogoslovnih vednostij, so se imenovali duhovenske, iz katerih so se povzdignile nekatere s časoma na duhovensko dostojanstvo, v novjšem pomenu te besede. Zatorej se ne smemo čuditi ne velikemu številu in ne omejenej moči slovanskih knezov v tej dobi, ko so se prvič prikazali na svetovnem pozorišču.

V.

Te ustave in naprave so mogle pa k zavarovanju občnega blagora pripomoči le ta-

udeležanju Srbije in da je garantiral, da Srbija ne izgubi nič, ako se jej boj ne posreči. Srbija dakle kmalu vstopi v boj in vsa posredovanja se smejo smatrati za unesrečene poskušaje uže denes.

Lakota v Indiji in Angleži.

Angleški minister lord Derby je te dni pri odpiranju umetnostne dvorane v Liverpoolu govoril pri obedu političen govor, v katerem je najprej omenil, da nij še čas za posredovanje mej vojujočimi. Potem je pa mož prešel precej na drug predmet, ki res zasluži, da bi se Angleži bolj zanimali zanj, nego za Turke, namreč na grozno lakoto, ki mori angličanske podložnike v Indiji. Rekel je prav po angleško: „V Indiji je preveč ljudi; prej so jih vojske in njih posledice trebile, a zdaj, ko smo mi Angleži mir naredili, skrbi natura z lakoto in slabimi letinami, da se razmera mej pridelanjem in uživanjem zravna.“

Zdi se človeku, da iz tega stavka zija cel cinizem, vsa umazana sebičnost in neusmiljenost angličanska. Mej tem, ko časniki iz Indije poročajo, da je tam le v enej provinciji pol milijona ljudij umrlo strašne smrti, od lakote, dajejo Angleži, gospodarji Indije, Turkom denar, da bi si ti še gospodstvo nad kristijani Slovani ohranili. In grdo hinavstvo je, reči, da si „natura“ zdaj pomaga z lakotjo, kar so Angleži „mir“ prinesli v Indijo. To je laž, ki jo poštenjše britanske in indijske novine same pobijajo. Angleži so baštisti, ki so prinesli — lakoto v Indijo.

Ko je Indija bila še pod svojimi domačimi vladarji, so ti pač po svoje gospodarili, ali skrbeli so tudi, da lakote nij bilo mej njihovimi podložniki nikoli. Imeli so velike žitnice in te so ob dobrih letinah vselej napolnili za slabe letine. Ko so Angleži prišli, so le grabili in žitnic nij bilo več. Od tod denašnje strahote! Ne od nature in sile, temuč od angličanskega sebičnjaštva!

Lord Beaconsfield, jud in največji sovražnik Rusije, zmislil si je bil precej, ko je prišel na vlado in je čutil, da se začne velik boj krščanskega Slovanstva z mohamedanskim elementom v Turčiji, dati svojej angličanski kraljici ime „cesarice Indijske“. In res

je letos ta naslov sprejela z velikim sijajem. Angleži so hoteli s tem svojim mohamedanskim indijskim podložnikom bliščiti, imponirati. A britka osoda jih je zadela. Prvo leto „cesaričevanja“ angleškega v Indiji, davi divji glad Indijce! To je angleška dota onim mohamedanom, o katerih so pred dobrim pol letom turkofilni listi znali praviti, da jih pride na sto tisoče bratu Turku na pomoč, branit izlam. Zdaj mrjo, njih gospodarji Angleži pa turške barbabe vzdržujejo.

Avstrija, zakaj nijsi zidala v suši jeza?

Pod tem naslovom piše tržaška „Edinost.“ Politčne borbe so podobne narastli reki, katera razvodeni ter dela grozovito škodo in nesrečo. Ako se pa za časa skrbi po prigorju: Modri mož v suši zida jez, in se napravi tam, kjer se je bati najhujšega navala deročega elementa, ob pravem času zavor reki, zid, namete kamenje, ob katerem se razbije moč, posestnik sme brez skrbi spati, saj je zagotovljen po skrbnih napravah, da mu silni element ne more zemljišča odnesti. Vsakdanje škušnje nam kažejo, kako si lase iz glave pulijo oni gospodarji, kateri prebivajo na obalih silnih rek, vsled svoje malomarnosti, ko nijso s prvega, ko je še ugoden čas bil, zastavili prihodnjim nevihtam zastor.

Avstrijska država, v katerej se vedno trudimo, da bi pod avstrijskim žezlom prosteti in srečno živeli, je v velikem pomenu zemljišče ob deročej reki. Ta politična reka dere okrog lepega cesarstva, katero ima to prednost, da je v osrčji Evrope in da manjšina nad večino vlada, zgubilo je uže najboljši dele svojega zemljišča in to zato, ker se nij nikdar na to mislilo, da se v suši modri politiki zidu velikanske prihodnje obrambe postavijo. Nij se do časa jez postavil zoper valove mirne reke, s časoma je narastla. Nij se poslušal klic merodajne večine, delalo se je po iluzijah salonskih osob, kratkovidnih politikarjev.

Ko je leta 1859 prihrula jezna reka preko Avstrije, odtrgala je velik kos, Lombardija je zginola iz avstrijskih zemljiških

knjig, zato, ker se nij ničesa poskrbelo o pravem času. Škušnja je bila bridka in draga šola po zgubljeni bitki, a kaj se je storilo? Ničesa. Zopet so leta 1866 oblacki počrnili nad Avstrijo, prihrula je zopet ona politična reka, in odnesla lepo Benečansko. Žalostno je videti, kako se posestvo vedno manjša, trgajo ga nemile sile. Da se ubrani Avstrija prihodnjih enacij nezgod, nič se ne skrbi. Zopet na tistem stega roke pohlepna Italija po drugih avstrijskih provincijah, katere, ako se za časa ne pomore tudi na-se potegnje. Skrivni načrt naši lahoni uže davno poznajo, le naša stran je temu slepa, oni kaže jasno, kam hoče Italija svoje mejnike prestaviti. Da bi se pa to z podvojeno močjo lahko zabilo, morala bi Avstrija zidati v suši jez in ta jez je zjedinje vseh Slovencev v eno kronovino z enim deželnim zborom. To bi bila prava trdnjava proti Italiji, nepremagljiva in nepodkupljiva. Z veseljem bi šel mladenič in starec v boj za dom, vsa laška moč razbila bi se nad železno voljo Slovencev, da bi se nikdar več ne upali napadati svetega domovja.

Moder mož v suši zida jez, tako je veliki Schiller pel in to je istina, ali v Avstriji se zida po povodnji, ko je uže vse prepozno in zgubljeno? Zakaj delaja lahoni in privandrani Italijani na vse kripelje propagando za svojo patrio? zato, ker se je vedno zveste Slovence negiralo in se proti italijanski stranki nij upalo strogo postopati, ali tega nij hotelo, da je zdaj pogubne korenike vsadila v kraje, kamor ne sega vladna roka. Kako se je za časa namestnika Möringa godilo našej stranki, spisal bi lahko lep roman in služil bi našim potomcem v spomin, kako so bili časi Slovincem neugodni in nesrečni vsled slabega ravnanja necih krogov. Primorska stoji na skrajnej meji Italije, njej velja prvi napad, ki ga nam naši sosedje obečajo, zanašajo se na manjšino prebivalcev laškega naroda, kateri so vedno skrivni sovražniki Avstriji ter v vednej zvezi z laškimi društvi. Ako prebiramo časopise, ali ne govori iz vsake vrste reklama za obečano deželo Italijo? ali ne prinašajo zbadljivo več novic od italijanskega dvora, nego avstrijskega? ali ne povdarjajo vedno

čas, kadar nij pretila nobena nevarnost prirojenemu mirnemu toku narodnega življenja ne od znotraj od zdvijanih strastij in ne od zunaj od neprijateljskih napadov. Večje navale so mogli tem manj premagati, čem manj popolno so imeli vojno ustavo. Hvaliti moramo Staroslovane, ker nijso rabili orožja nikdar za napade, ampak samo za zavarovanje, ali grajati jih moramo, ker se nijso bojevali nikdar na konjih, ampak vselej le peš za ščitom. Velika napaka je bila tudi, da se pri večini slovanskih plemen vojne vaje in umetnosti še gojile nijso; vojvoda je bil večkrat stoprv v vojski voljen, v miru je pa zopet zginil njegov urad. Največje zlo je pa izviralo iz gori omenjenega pomanjkanja osrednosti in člankovitosti v narodu, ker zategadelj je bila nemogoča glavna potreba za zmaganje, namreč naglost v postavljenji in premikanji vseh oroženih močij. In akopram so se včasih, zlasti če so priganjale nesrečne okolščine, napravile tu in tam vsakojake spremene; se je vendar narod, ker ga trpka skušnja ne nauči za zmerom, obrnil kmalu zopet k svojim starim običajem. Zdi se nam, da sta

le dva slovanska plemena, Anti in Veleti ohranila popolneje, akoravno nam neznano vojno disciplino.

To so glavne poteze v obrazu življenja in nravij Staroslovanov, kakor smo jih mogli razbrati iz cele mnogoveke zveze slovanskih dejanj, iz sočasnih, žalibog revnih in dostikrat kalnih virov; ozirali smo se pa tudi na tuja in celo na neprijateljska poročila. Pomanjkanje blišča in slave v tem obrazu se pa dovoljno nadomestuje z lepimi barvami plemenite človečnosti.

VI.

Opomniti moramo tudi, da so morali Slovani mej bojevitimi in lupežnimi sosedi Nemci in Lahi na severu in zapadu, Sciti in Sarmati na izhodu prenašati mnogo pritiskov skoz cela stoletja. Ne jedno, zlasti po nemških Gotih in sarmatskih Alanih in Jazigih podjarmljeno plemo je dostikrat poskušalo z vspehom ali brez vspeha otresti suženjsko breme in pregnati nasilnike iz svoje zemlje. Spomin tacih bojev se še kakor od daleč razlega v najstarejših povestih, ali natančnega nam nij nič znano. Vendar nam o barbarskej napihnjeno-

sti, s katero so postopali nekdanji Nemci z vjetimi Slovani, dobro svedoči njihovo dose-danje poznamenjevanje sužnjev, „Sklaven“. Nasproti temu se je pa uže davno pozabilo na izredno hrabrost slovanskega antskega plemena, katerega samo ime je značilo nekdanj Gotom orijaškega junaka.

Ono veliko vzkipenje zatatranskih narodov, katero je dalo povod velikej markomanskej vojski, se nij moglo ogniti slovanskega naroda, iz čegar dežele je prihajalo. Zdi se nam celo, da so bili Slovani prvi in glavni faktor tega dviganja, da so oni, sprevidevši začasno premoč svojega orožja nad sosednimi Nemci in Sarmati, začeli jih potiskati k zapadu in k jugu in širiti se mej njimi. Od te dobe dobivajo namreč drugačen obraz krajine na severu Evrope. Novi narodi, kakor Franki in Sasi, prijavivši se v njih, so se ustanovljali zmirom tesneje ob rimskej državi; zato so si pa slovanski Veneti napravili pot z orožjem v roci v Nizozemsko in še celo na Angleško.

Nekatera slovanska plemena so bila po dolgem borenji z Goti v svojej lastnej deželi

vsa primorska mesta ob jadranskem morji za italijanska? Vse na stotine drugih fakt se lahko navede. Kako se temu dela jez? Vprašanje je lahko, naj ga berejo čitatelji mej vrstami. Prav zdaj je Avstrija v nevarnosti, da po spletkarskih nakanah zabrede globoko; ona reka, ki nam je uže toliko pobrala, začela je rasti in tej se morda še druge pridružijo ter udarjo čez strugo: Avstrija! zakaj nijsi zidala v suš jeza? Močne klade razne vrste so ti na brambo zvezane z neobhodno potrebnim federalizmom in enakopravnostjo, ki bi bile živa meja vsem napadom. Morda zopet nij daleč čas, ko bode na slovenski mejis pohlepnostjo prežal laški zmaj, da bi po svojem receptu požrl veliki del mile naše domovi ter bi jo v svojem goltanci po časi prebavil v laško polento. — Slovenci, kateri stražimo južne meje cesarstva, razdeljeni smo.

Kaj hočejo Slovenci storiti v osodepolnem času, ko se bode njih zvestoba sè zlato tehtnica skušala? kaj hočejo Slovenci storiti v sili, ko bi na meji švigali ognjeni bliski? — Vprašanje je teško, žalostno, kakor ujetih judov, ki so v Babiloniji na vrbe svoje cimbele obešali in govorili onim, ki so jih nagovarjali, naj godejo: Kako bi ubirali strune, ker nijsmo doma. Da smo Slovenci združeni v eno upravno kronovino, kako močni bi bili, kaka trdnjava proti oholi Italiji, na katerej bi se razbil vsak napad, vsak naskok. Avstrija! zakaj nijsi v suš jeza? imaš dovolj zvestega in trdnega gradiva, naj zvesteje sinove, katerim nikdo ne more izdajstva očitati. Da bi vsi naši domorodci zdaj iz groba vstali, kateri gnojé italijansko in madžarsko zemljo, po pravici bi oni plaho rekli: O mila slovenska domovina, kakšna si, smo se mi le zato bili, da Nemci in Madžarji svobodneje žive?

Ali nada je, ki oživlja slehernega; tudi nam vstaja zarija; tužna Avstrija, ti pa se ozri v zadnjem času na naše meje, zidaj trdnjavo, katerej posadka bomo zvesti Slovenci, da se ne bode glasila tužna pesem: Avstrija, kje so tvoje meje?

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 11. septembra.

V **državnem zboru** je poslanec Schönerer dobro povedal, da pri nas v Avstriji vedno le na to mislijo, kako bi davek povišali, namesto, da bi na to mislili, kako bi državno gopodarstvo v red dejali.

V Reichenbergu je bil 9. sept. shod **obrtnikov**. Ti so sklenili resolucijo, da se bode trgovina in industrija v Avstriji le potlej poboljšala če se uvede zmerna colna bramba. — Tudi industrijalci se snidejo v nedeljo na Dunaji, da bodo o koristih svojega stanu govorili. Na čelu jim je poslanec Skene.

Umrl je **škof** Wahala v Ljutomeriah 10. t. m. zvečer.

Hrvatskih poslancev klub je, kakor „Agr. Ztg.“ poroča, sklenil, adresu do cesarja poslati, v katerej bode prosil, naj se vojna krajina združi s Hrvatsko. Ker je to združenje uže zakonito v principu sprejeto, treba le izvršenja.

Vnanje države.

Govorice o posredovanji za **mir** mej Rusi in Turki, ki leté zopet po necih listih, so prazne. Rusija ne more in ne sme, če hoče kolikaj veljave ohraniti, prej miru skleniti, predno ne zmaga. To je jasno. Ko bi letos tepena bila, mora zmagati drugo leto.

Grški minister vnanjih poslov je, kakor „Pol. Corr.“ poroča, na grške poslanike pri evropskih dvorih poslov noto v turškem klanji v Kavarni. V pismu se izreka strah, da ako se krvavo klanje ponavlja nad drugimi grškimi mesti, bi grška vlada ne mogla zabraniti, ako javna nevolja v deželi doseže vrhunec in začne delovati. Depeša ima datum 4. avgusta.

Pri pogrebu **Thiersovem** je v svojem govoru naglašal Grevy, da je Thiers svoje monarhične prepričanje žrtvoval republiki, ko je videl, da le ona mora Francijo ukrepiti; Jules Simon je slavil ga, da je bil zmirom parlamentu pokoren (to je udarec Mac-Mahonu); drugi so ga odlikovali kot strokovnjaka v vojaških rečeh, v zgodovinske in drugih znanostih. „Posnemajmo ga in s tem bomo njegov spomin čestili in domovini služili“ rekel je Grevy.

Prihodnji četrtek pride **Gambetta** pred sodišče v Parizu, dolžen, da je razžalil Mac-Mahona in ministre. Če bode obsojen, izgubi aktivno in pasivno volilno pravico, in to so ministri tudi pred očmi imeli, ko so sklenili tožiti ga. Tlačitelji so povsod enaki po svetu, a končem se vsem še izplačuje po zaslugi.

Papež je 8. septembra romarje sprejemal, kakor se brzojavlja. Torej nijsi glasovi resnični bili, kateri so oni teden rekli, da je nevarno bolan.

Dopisi.

Iz Celovca 10. sept. [Izv. dopis.]

Denes se je torej volil poslanec v državni zbor. Slovenci nijsi svojega kandidata postavili, temuč so se zjediniili za dr. Edlmana, o katerem sem vam uže pisal, in ste mogli tudi v „N. Fr. Pr.“ in drugih ustavovernih listih brati, da nij ultra-Nemec, temuč vsem pravičen mož in Hohenwartov prijatelj. Postavljen je bil za kandidata, ker je priljubljen, ali nij hotel pismeno izreči, da je popolen pristaš denašnje gospodujoče klike ustavovercev.

K volitvi je prišlo v okraji Celovec 112 volilcev; gosp. dr. Edlman je dobil 83, kandidat ultra-nemške ustavoverne stranke, nemški posestnik Petritz 28, Seebacher, tudi en ultra-kandidat. 1 glas.

V okraji Velikovec pa je prišlo 97 volilcev, kateri so enoglasno volili dr. Edlmana. — Od tega Slovenci tedaj, ker smo ga na njegovo poštenje volili, terjamo pravičnosti v narodnih rečeh, družega nič.

Iz Vipave 9. septembra. [Izvirni dopis.] Razstava grozdja in vina vinorejske šole na Slapu v Vipavi je bilo nekaj občudovanja vrednega. Da se morejo domača vina tako okusna napraviti, to nas je obradovalo. Cela razstava je pa tudi imela lep slovenski značaj okusni napisi, v lepem našem domačem jeziku, vabili so občinstvo v prostore, kjer se je videlo veliko število grozdja vsake vrste lično in umno razstavljeno. Pokušnja vin dajalo je povod marsikateremu starokopitnežu, da je izprevidel, da napredek v vinstvu je potreben, ako se hoče tujim konkurentom v naših krajih pot zastaviti. Vina so bila jako okusna, čista in užitna. Šolarji, sami čvrsti mladeniči v svojej primernej opravi razlagali so stvari in vsakemu prijazno pojasnili vse, na vsako vprašanje točno. Zasluži pa javno pohvalo vodstvo slapške šole. Marljivi učenci bodo, izšolani pod tacim vodstvom, zboljšavali vinorejo na svojih posestvih, posnemani potem od sosedov, in tako moralčno

okolo l. 350. podjarmljena po vojevitem Ermanarihu, gotiškem kralji. A to prevladanje nij dolgo trpelo. Leta 375. namreč so vpadli Huni v Evropo, kateri so razdrobili gotiško moč in vlado. Premagan Ermanarih se je sam zabodel, njegovo ljudstvo je pa v jugozapadne kraje zbežalo. Huni pa nijsi bili po tedanjih poročilih nič manj zvijačni nego divji. Porabili so uže takrat mej Nemci in Slovani vzklopili razpor in so v zvezi s Slovani Nemce premagali, nazadnje pa postali gospodar obema narodoma zajedno. Akoravno revni pismeni spominki tega veka nikjer ne govore o tem naravnost, se pa vendar lahko sklepa v obče iz navadnega teka ljudskih stvari, zlasti pa iz cele zveze tedajšnjih dejanj. Uže l. 386. je zamajala nova in nezasišana burja vse zatatranske pokrajine od Črnega morja do Krkonos. In baš te dežele so bile, v katerih so se Slovani, Nemci in Sarmati od vekov sem skupno potikali in baš za te dobe je nastal tam popolen obrat. Nemški narodi, do cela opustivši te dežele uže v četrtem stoletji, so rinili na zapad in jug; izmej Sarmatov so šli je Alani za njimi, ostali deli tega naroda so

pa, Slovanom se podavši, s časoma izginili, ali se pa poslovanili, tako, da so bili Slovani skoro jedini prebivalci in gospodarji onih široko se razprostirajočih pokrajin v hunskej dobi. Ne da se pa natančneje določiti, kako je bilo uvedeno in dovršeno kratko gospodovanje Hunov nad Slovani in Nemci in s kakšnimi razmerami in izjemami je bilo omejeno, vendar se pa vidi, da so imeli Huni večje zaupanje in nagnenje do Slovanov, nego do Nemcev. Uže za Atile je bilo videti, da so se poprijemali Huni slovanskih npravov in običajev. Najvažnejše je pa, da so postali vsi Slovani v hunskej dobi vojeviteji in sposobnejši za orožje in vojsko, zatorej so začeli sedaj druge narode napadati in si tuje dežele osvojovati. Kakor novi podjarmitelji nijsi mogli dalje neznani ostati v spominkih akopram revnih, tedanje povestnice.

Le o njih širenji na jug so se nam ohranila določna zgodovinska poročila. Le v tej strani se da dobro naznačiti, kako so v vednem boji z Bizantinci, Bulgari, Avari in drugimi narodi prekoračili polagoma ne le Dunav in Balkan, ampak tudi, kako so prodirali v

najoddalnejše peloponeške pokrajine. To slovansko pomikanje nij bilo tako naglo in burljivo, kakor pri drugih narodih ali imelo je zato večje in za dežele, kamor so prišli, vspešnejše nasledke.

Krdela kočevnih Scitov, Sarmatov, Hunov in Avarov nijsi poznala navadno družega domovanja, kakor tiste kimpeže, na katerih so se žene in otroci vozili in ne družega premoženja, kakor svoje črede; zatorej nijsi zapustili, potikujoč se od dežele do dežele, od kraja do kraja, za soboj družih spominkov, kakor razvaline in opustošenje, dokler se nijsi, prišedši do omike nove Evrope, v tej udomačili ali v njej utonili.

Naprotiv so pa pridni slovanski poljedelci vsako deželo, kamor so prišli, precej zasedli, dedine mej soboj razdelili in si osnovali tako povsod stalna bivališča in trajajoča posestva. Zatorej so se pa v vseh zasedenih pokrajinah skozi mnoge veke in večidel še do denes ohranili.

Prvo širenje slovanskih plemen na zapad je pa zarad pomanjkanja zgodovinskih poročil zakrito z večno temoto.

prisilili vse druge vinostvenike korakati z napredkom.

Tombola za kmetijsko orodje vršila se je v trgu na grajskem dvorišču; okinčani oder s slovenskimi in drugimi zastavami, stal je v sredi dvorišča, na njem celi odbor kmetijske podružnice. Žalibog, da je bilo vedno nestanovitno vreme, katero je mnogo občinstva zadržalo, da se nij udeležilo tombole in razstave. G. vodja vinorejske šole in predsednik kmetijske podružnice je naznanil, da bode vsako leto na mali Šmaren tombola v Vipavi, z nado, da se drugo leto več kmetov udeleži, kot letos. Zvečer je bila beseda v čitalnici, dvorane so bile prenapolnjene. Igra „Dobili so se“, akoravno dolga, v 4. dejanjih, zanimala je občinstvo močno. Igralci, katerih ima Vipava obilo, in mora se reči, dobre moči, vršili so svoje naloge ročno.

Po igri je bil ples. — Počastili so besedo in ples vse odlične osebe z njih navzočnostjo. Pri kaplici izvrstnega vipavca pa smo si srce ogrevali v drugih prostorih, mej tem, ko so se razlegale rano v jutro lepe slovenske pesni. Lepa vipavska dolina ima mnogo zavednosti v narodnih stvarih, akoravno je tu in tam kaka bela vrana, nemškutar, se ta popolnem izgubi mej narodno maso. Nadejamo se, da bode čitalnični odbor napravil še mnogo veselih večerov. Čitalnica vipavska nastopila je svojo igralno sezono, igralci in igralke na delo, neutrudljivo naprej, bodite srčni in delavni ter čast Vipavi. Pejevec.

Iz Zagreba 9. sept. [Izv. dop.] Nedeljo 8. sept. je bila tu lepa svečanost, katera se je udeležilo mnogo Zagrebčanov, pa tudi 35 udov ljubljanskega veteranskega društva, deputacija sisekških veteranov, zagrebško društvo delavcev itd. Lepo je bilo videti kako so stari dekorirani zagrebški veterani sprejeli ljubljanske brate.

Ob 10. uri dopoldne se je vršilo blagoslovljenje zastave. Velika množica radovednih se je nabrala blizu šatora pred mestno cerkvijo. Zagrebški, ljubljanski in sisekški veterani so stali okolo šatora.

Kanonik V. je blagoslovil zastavo in pribil prvi žrebelj, za njim zastopnica naše cesarice, gospa Mollinaryjeva, potem poveljnik zagrebških veteranov g. Zupanek, ljubljanskih vet. g. Mihalič itd.

O poludne je bil skupni obed, in ob 4. uri so odrili veterani spremljani od godbe in velike množice v Maksimir, kjer se je izvrstna zabava počela. Godba je svirala slovanske komade, zagrebško društvo delavcev je izvrstno pelo slovanske pesni.

G. Zupanek je slovanske veterane pozdravljal v hrvatskem govoru in naglašal potrebnost skupnega delovanja Slovencev s Hrvati. Govor je končal: „Slovenci! braća si hočemo ostati do zadnje kaplje krvi.“ Tudi poveljnik

ljubljskih veteranov g. Mihalič je govoril slovenski in se zahvaljeval za prijazni sprejem in gostoljubnost hrvatsko. Potem so sledile razne napitnice na kralja, dom in narod. Došlo je tudi mnogo telegramov od veteranskih društev.

Domace stvari.

— (Umrli) je Janez Burger, župnik na Brdu 8. t. mes. zjutraj po kratkej bolezni v 78. letu svoje starosti za mrtudom. Svoje premoženje je testiral za dobrodelne naprave.

— (Pogorolcem v Kompoljah) je kranjski deželni odbor z ozirom na grozno škodo daroval 5000 gld. podpore iz deželnega zaklada.

— (Imenovanje.) V Kranj je na gimnazijo za pravega učitelja imenovan suplent Adolf Novak. — V Koper pak na učiteljske Alojz Spincič.

— (Obesil) se je 9. t. m. po polu dne v svoji drvarnici za gradom 84letni penzionirani uradni sluga Karl Höger, ki je nekdanj v stanovanji imel veliko dijakov ter slovel kot ojster gospodar. Kaj je starega in vsled vedne bolehnosti čisto potrtega moža pripravilo, da nij mogel čakati mirne smrti in si je siloma sam življenje vzel, se menda prav ne v, pravi „Sl.“

— (Strela) je udarila 1. t. m. v Belej vodi pri Loškem potoku v hlev posestnika Levstka, tako, da je četrto poslopj zgorelo. Škode je 2400 gld.

— (Hud požar) je bil 3. t. m. v Ročinju poleg Kanala. Pogorelo je 62 poslopj in 224 ljudi je brez strehe.

— (Triglav.) Odsek tukajšnjega planskega društva je hotel v soboto praznovati na Triglavu odprto postavljenе pribežališne kolibe za turiste. Ali deževno vreme, ki je oba praznika trajalo, zadrževalo je dotične klubiste v Bohinji in jih prisililo domov.

— („Edinost“) nam piše: Pri administraciji tržaškega lista „Edinost“ vršila se je pri zadnjem razpošiljanju neka pomota, namreč, nekateri naročniki dobili so star list mesto novega; naj reklamujejo, da se jim odmah pravi odpošlje.

— (Dobro znamenje.) Iz Zagreba se nam piše: „Več kakor polovica letos za oficirje imenovanih kadetov je slovanske narodnosti. Največ je Hrvatov in Čehov.“ Slovanje bodo tako počasi in polagano v vse stanove v Austriji prišli, in sicer svoje narodnosti zavedni Slovanje.

Tujci.

10. septembra:

Pri Slonu: Debelak iz Trsta. — Kaprec iz Gradca. — Aljančič iz Smartna. — Detrasin iz Trsta. — Hirsch iz Dunaja.

Pri Maliči: Rack iz Gradca. — Fleckner iz Dunaja. — Lesjak iz Gradca. — Löwy iz Dunaja. — Šink iz Zagreba. — Martinak iz Gradca. — Rokorny iz Dnngja.

Pri Zamorci: Cesark iz Kočevja.

Dunajska borza 11. septembra.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. d. lg v bankovcih	65 gld. 40	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	68	—
Zlata renta	76	10
1860 drž. posojilo	111	90
Akcije narodne banke	80	—
Kreditne akcije	211	75
London	117	60
Napol.	9	44
C. kr. cekini	5	63
Srebro	104	—
Državne marke	57	80

Gospa **Roza Planincec**, roj. **Hudec**, c. kr. davkarja udova, daje v svojem in v imenu svoje matere in sestre poročilo o smrti svojega preljubjenega brata

dr. Aleksandra Hudca,

ki je 9. septembra 1877 po dolgem bolehanji, previden s svetimi zakramenti za umirajočee, v 36. letu na gradu Prevali pri Kranji umrl. Zemeljski ostanki se 11. septembra 1877 ob 3. uri po poludne z grada Prevali preneso na pokopališče v Rupo.

Umrli se blagemu spominu znancev in prijateljev priporoča. (257)

V Ljubljani, 10. septembra 1877.

„Marjetica“

izviren roman, spisal Anton Koder, se dobiva v Pajkovi tiskarni v Mariboru in pri g. knjigarju Lerherju v Ljubljani po 90 kr.

Štev. 5249.

(245—3)

Razglas

za 7 deželnih ustanov in za več plačujočih učencev na deželnej vino- in sadjerejskejšoli na Slapu poleg Vipave.

Na deželnej vino- in sadjerejskejšoli v Slapu poleg Vipave z dveletnim podukom izpraznjenih je za prihodnje šolsko leto, ki se prične dne 1. novembra, 7 deželnih ustanov v letnem znesku 120 gold.

Pravico do teh ustanov imajo ubogi sinovi Kranjskih kmetovalcev, ki so vsaj 16 let stari, čvrstega zdravja, lepega vedenja, in ki so z dobrim vspehom dovršili vsaj ljudsko šolo. Ustanove se ne izplačujejo na roko, ampak dotični dobivajo za to hrano, stanovanje in poduk v šoli.

Dalje je izpraznjenih več mest za plačujoče učence, kateri plačujejo po 120 gld. na leto za hrano in stanovanje in po 20 gld. šolnine na leto.

Sprejmó se tudi redni zunanji učenci, ki plačujejo po 20 gold. šolnine na leto, in sicer za pol leta naprej.

Prošnjiki naj lastnoročno slovanski pisane prošnje do

30. septembra l. 1877

če mogoče osobno izroče vodstvu deželne vino- in sadjerejske šole v Slapu.

Prošnjam je dodati rojstveni list ter pričevalo o čvrstem zdravju, lepem vedenju ter o dovršeni ljudski šoli. Prošnjiki za ustanove predložiti morajo tudi ubožne liste, prošnjiki za plačujoča mesta pa primeren protipis vzdrževanja (Unterhaltsrevers).

Od deželnega odbora kranjskega.

V Ljubljani, dne 4. septembra 1877.

Loterijne srečke.

V Trstu 7. sept.: 24. 31. 63. 84. 53.

V Linci 7. sept.: 75. 57. 50. 59. 73.

Krčma v najem.

Na gospodstvu Ribnik se daje v najem krčma v Rezi, ki stoji pri metliško-karlovski cesti, s 75 orali zemljišča vred na 3 ali več let po ofertnem potu na onega, ki bode največ ponudil. Pogoji najema se lahko poizvedo pri oskrbništvu.

Dotične ponudbe naj se do **10. oktobra t. l.** oskrbništvu pošljejo ali pa prinese.

Oskrbništvo gospodstva Ribnik, pošta Metlika.

Izdatelj in urednik Josip Jurčič.

Čistenje in izboljšanje vina

z marzeljsko žolco,

najboljše, najpripravnejše, cenó in dozda nedoseženo sredstvo, da vino čisti, da mu dá lepo svitlobo in da mu vzame slabi sodev in gnjilobni okus. Poduk v obéh deželnih jezikih zastonj. Naj se obrača na agenturo **A. Hartmanna v Ljubljani.** (227—5)

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne.“